

PSYCHOSOCIÁLNE CENTRUM

**PLÁN ČINNOSTI KOMUNITNÉHO CENTRA
MČ – DARGOVSKÝCH HRDINOV
ADLEROVA č. 4, KOŠICE**

OBSAH

ÚVOD	3
1 KOMUNITNÉ CENTRUM PSC	
1.1 Vznik, poslanie a ciele komunitného centra	4
1.2 Umiestnenie komunitného centra	5
1.3 Klienti komunitného centra	6
1.4 Pracovníci komunitného centra	7
1.5 Typ komunitného centra a vybavenie	7
1.6 Financovanie komunitného centra	8
1.7 Plán činností komunitného centra	9
2 ZÁVER	11

ÚVOD

Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované aktivity komunitného centra, sú Štandardy komunitných centier zameraných na prácu s marginalizovanými komunitami pre potreby výziev Regionálneho operačného programu a Operačného programu Bratislavský kraj na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier spolufinancovaných z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, náležitosti (v zmysle požadovaných údajov) pre registráciu sociálnej služby vymenované v Zákone č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení Zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

V komunitnom centre sa fyzickej osobe, rodine alebo skupine osôb, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii (t. j. sú ohrozené sociálnym vylúčením alebo majú obmedzené schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy) pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby, poskytujú odborné činnosti, iné činnosti a aktivity¹.

Podľa § 24d Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov sa v komunitnom centre:

- a) poskytuje
 - sociálne poradenstvo,
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
 - pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia;
- b) vykonáva preventívna aktivita;
- c) zabezpečuje záujmová činnosť.

Odborné činnosti je možné poskytovať ambulantnou a terénnou formou prostredníctvom terénneho programu.

Komunitné centrum možno považovať za: spoločný priestor pre celú sídelnú komunitu; priestor pre rozvoj rôznych subskupín komunity (pričom jeden človek môže byť súčasťou rôznych subskupín v priestore i v čase); neutrálny priestor pre deeskaláciu komunitných napätí a konfliktov. Komunitné centrum je tiež podporou pre obec v oblasti komunitného rozvoja a pri budovaní komunity².

¹ Štandardy komunitných centier Národného projektu Komunitné centrá

² Tamtiež

1 KOMUNITNÉ CENTRUM PSC

1.1 Vznik, poslanie a ciele komunitného centra

Vznik a zriadenie Komunitného centra priamo v priestoroch Zariadenia núdzového bývania (ďalej len ZNB) je významným posunom v sociálnej práci s cieľovou skupinou, ktorá využíva služby tohto zariadenia s celodennými sociálnymi službami.

Doteraz poskytované sociálne poradenstvo a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov bolo a je poskytované formou: základného a špecializovaného sociálneho poradenstva, individuálnou alebo skupinovú formou so zreteľom pomôcť klientovi s rozvojom sociálnych, pracovných schopností a zručností, s orientáciou na pracovnom trhu, s prípravou písomností a klienta na pracovný pohovor, s plánovaním príjmov a výdavkov, s komunikačnými zručnosťami, s podporou sebaobhajoby a samostatného nezávislého života, s budovaním sociálnej siete, s výberom optimálnej pomoci, formy alebo typu sociálnej služby a podobne.

Úlohou komunitného centra je prispieť k sociálnemu začleňovaniu osôb sociálne vylúčených na individuálnej i lokálnej úrovni, a to poskytovaním komplexných, odborných činností, iných činností a aktivít. „Pod sociálnym začleňovaním sa rozumie sprístupňovanie takých príležitostí a možností, ktoré sociálne vylúčeným jednotlivcom a rodinám napomôžu plne sa zapojiť do ekonomického, sociálneho a kultúrneho života v danej lokalite i v celej spoločnosti.“³

Poslaním a cieľom komunitného centra je úzka spolupráca so sociálnymi pracovníkmi ZNB na základe ich znalostí o miestnej komunite a pokračovať vo vyššie spomínaných sociálnych službách s doplnením o aktivity:

- poskytnutie pomoci pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,
- výkon preventívnej aktivity s cieľom predchádzať sociálnym problémom klientov, pomôcť im spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy
- pomoc a podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva
- zabezpečovanie záujmovej činnosti
- poskytovanie odbornej činnosti aj prostredníctvom terénnej sociálnej práce/terénnych programov, ktorých cieľom je predchádzať sociálnemu vylúčeniu fyzickej osoby, rodiny a komunity, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii.

³ Tamtiež

Komunitné centrum je zamerané na napĺňanie nasledujúcich cieľov: zlepšovanie sociálnej situácie jednotlivcov, rodín a sociálne vylúčených skupín; aktivizácia a zvyšovanie kompetencií jednotlivcov a rodín; prevencia sociálno-patologických javov; sprostredkovanie kontaktu so širším prostredím a podpora začleňovania do existujúcich sociálnych sietí; podpora záujmovej činnosti a zmysluplného trávenia voľného času mládeže; podpora ukončenia základného vzdelania a pokračovania v ďalšom štúdiu na strednej škole; podpora zvyšovania kvalifikácie dospelých.

1.2 Umiestnenie komunitného centra

Komunitné centrum je situované v meste Košice v mestskej časti Košice – Dargovských hrdinov. Nachádza sa v priestoroch budovy, ktorá je vo vlastníctve mesta Košice na Adlerovej ulici č. 4.

V roku 2014 sa činnosť Psychosociálneho centra rozšírila o poskytovanie pobytovej sociálnej služby v Zariadení núdzového bývania (ďalej len ZNB) na Adlerovej ulici č. 4 v Košiciach (v mestskej časti Košice – Dargovských hrdinov). V ZNB sa poskytujú sociálne služby fyzickým osobám, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu ich ohrozenia správaním iných fyzických osôb alebo ak sa tieto osoby stali obeťou správania iných fyzických osôb (t. j. týraným matkám a otcom s deťmi). ZNB okrem iného poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov.

Kapacita ZNB je 73 miest vo vyhradených 13 dvojizbových bytoch a 4 garsónkach. Zriadením komunitného centra v tesnej blízkosti ZNB by došlo k zlepšeniu a doplneniu služieb klientom (cieľovej skupine) a pomoci ich začleňovaniu sa do bežného života spoločnosti a zastaveniu vzniku ďalších sociálnych problémov, ktoré by zhoršovali sociálnu situáciu rodiny.

V blízkosti tejto mestskej časti sú situované záhradkárske oblasti (smer Prešov, Zdoňa a pod.). Tieto lokality sa vyznačujú zvýšenou koncentráciou Rómov, ktorí záhradkárske chatky nelegálne využívajú na bývanie alebo si na cudzom pozemku stavajú provizórne prístrešky a ktorí trpia vysokou mierou sociálnej exklúzie a deprivácie.

1.3 Klienti komunitného centra

Cieľovými skupinami komunitného centra sú osoby ohrozené správaním iných osôb resp. osoby, ktoré sa stali obeťou správania iných osôb, čiže osamelí rodičia. Taktiež obyvatelia segregovaných rómskych komunit, ďalej deti a mládež, plnoleté fyzické osoby, rodiny, komunity ohrozené sociálnym vylúčením, vylúčené alebo marginalizované, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, pomoci v hmotnej núdzi a poskytované služby podľa osobitných zákonov. Do cieľovej skupiny patria aj ďalšie skupiny ohrozené sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčené. Medzi skupiny ohrozené sociálnym vylúčením patria aj osamelí rodičia s deťmi, ktorí sa ocitnú v sociálnej núdzi stratou rodinného prostredia. U tejto cieľovej skupiny sa prehľbujú sociálne rozdiely voči okoliu a tým sa táto komunita dostáva na okraj spoločnosti. Táto komunita sa bez pomoci spoločnosti môže stať marginalizovanou skupinou, ktorá sa vyznačuje úplným sociálnym vylúčením (exklúziou) v dôsledku pôsobenia faktorov, ako napr. strata bydliska, dlhodobá nezamestnanosť, nedostatočná sociálna prispôsobivosť, príslušnosť k určitej etnickej skupine v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou a vnímaním okolia.

Cieľovou skupinou komunitného centra sú aj týrané matky a otcovia žijúci v meste Košice. Ide o matky a otcov žijúcich nie len v ZNB na Adlerovej č. 4 v Košiciach, ale aj v iných zariadeniach sociálnych služieb v meste Košice (napr. Krízové centrum na Poľnej 1 v Košickej Novej Vsi, Centrum DORKA na Hemerkovej 28 v Košiciach a pod.). Ide o veľmi špecifickú skupinu ohrozených občanov, ktorá okrem sociálnych problémov zažíva aj vysokú mieru stresu pochádzajúcu zo straty rodinného a sociálneho prostredia a v neposlednom rade obavy pred násilným správaním a ohrozením zdravia a života inými osobami. Ďalšími pridruženými sociálnymi faktormi je nedostatok financií (napr. dlžoby z minulosti, nízky príjem z dôvodu pobytu na materskej dovolenke, absencia dodržiavania vyživovacej povinnosti druhého rodiča, sťažené možnosti zamestnať sa z dôvodu nízkej časovej flexibility matiek vychovávajúcich viac malých detí a pod.). Finančná situácia, rozpad sociálnej siete (blízkych ľudí a rodiny), traumy z minulosti a výdavky na starostlivosť o celú rodinu (nájom, školné, stravu) uberajú z možností zúčastňovať sa na aktivitách, ktoré zvyšujú ich kompetencie v rôznych oblastiach spoločnosti.

V cieľovej skupine, ktorá po splnení podmienok využíva služby ZNB, je vysokou mierou zastúpená aj rómska komunita z MČ Luník IX a okolitých nelegálnych rómskych osád v záhradkárskych oblastiach a na okraji sídlisk (napr. Lubina – Nad jazerom, Demeter – sídlisko Ťahanovce, Mašličkovo – smer Optima a pod.). ZNB má kapacitu 73 miest a celoročne je plne vyťažené (aktuálny stav: 24 dospelých a 49 detí, z toho 7 dospelých a 13 detí z rómskeho etnika).

1.4 Pracovníci komunitného centra

V komunitnom centre pôsobia pracovníci Psychosociálneho centra – príspevkovej organizácie mesta Košice. Pracovníci komunitného centra spĺňajú kvalifikačné predpoklady stanovené Zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách resp. záväznými dokumentmi pri realizácii schválených projektov a morálne a odborné kritériá pre činnosti, ktoré v komunitnom centre vykonávajú. Ich počet závisí od počtu služieb a aktivít, ktoré komunitné centrum poskytuje.

Podľa personálnych štandardov v komunitnom centre pôsobia:

- a) odborný pracovník poverený riadením komunitného centra,
- b) odborní pracovníci komunitného centra
- c) pracovníci komunitného centra.

V prípade potreby môžu v komunitnom centre pôsobiť aj dobrovoľníci, ktorí spĺňajú minimálne morálne a odborné kritériá pre činnosť. V komunitnom centre môžu pracovať aj pracovníci na dobrovoľnej činnosti prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v zmysle Zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti, § 50i.

1.5 Typ komunitného centra a vybavenie

Komunitné centrum je zriadené vo vymedzených priestoroch osem podlažného bytového panelového domu na Adlerovej ulici č. 4 v Košiciach. Ide o hybridný dom (viacúčelový objekt). Vlastníkom objektu je mesto Košice. Zmluva o prenájme priestorov, ktoré boli prekvalifikované na uvedený účel ako nebytové priestory, je uzavretá na dobu neurčitú s prenajímateľom, ktorým je Bytový podnik mesta Košice, s. r. o.

Pre účely komunitného centra sú prenajaté dve bytové jednotky (dvojizbová bytová bunka a garzónka). Dvojizbová bunka pozostáva z predizby/chodby, kuchyne, dvoch miestností (prvá – poradenstvo a administratíva, druhá – určená pre skupinovú prácu s klientmi), kúpeľne a WC. Garzónka disponuje predizbou/chodbou, samostatnou miestnosťou s kuchynským kútom, kúpeľňou a WC. Využitie tohto priestoru je určené hlavne na administratívnu činnosť komunitných pracovníkov po návrate z terénu. Celková plocha priestorov je 80 m².

Priestory komunitného centra sú vybavené základným interiérovým nábytkom, uzamykateľnou skriňou na uschovanie dôverných informácií o klientoch, počítačom s pripojením na internet, telefónnou linkou, informačnými nástenkami, lekárničkou prvej pomoci, hasiacim prístrojom, pomôckami na záujmovú a voľnočasovú činnosť, pomôckami na vzdelávacie aktivity.

Prevádzka komunitného centra je napojená na verejné inžinierske siete – vodovod, kanalizáciu, plyn a elektrinu.

V komunitnom centre sú funkčné sociálne zariadenia. Vykurovanie je zabezpečené centrálnym vykurovacím systémom budovy, osvetlenie priestorov je denné a doplnené umelým. Vetranie je prirodzené. Centrum má zabezpečené čistiace prostriedky na udržiavanie čistoty a hygieny.

V zmysle odporúčaných štandardov pre komunitné centrum, uznesením Úradu vlády Slovenskej republiky č. 804/2011, ide o prvý typ komunitného centra.

1.6 Financovanie komunitného centra

Psychosociálne centrum je mestskou príspevkovou organizáciou mesta Košice. Komunitné centrum je jeho súčasťou. Výdavky na jeho prevádzku sú hradené z bežných výdavkov programového rozpočtu mesta Košice na príslušný rok (náklady spojené s prevádzkou, bežná údržba, vybavenie, činnosť). Priestory komunitného centra sú majetkom mesta. Prenajímateľom priestorov je Bytový podnik mesta Košice. Nájom priestorov je zahrnutý v rozpočte PSC.

Mzdy pracovníkov komunitného centra sú refundované Implementačnou agentúrou pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia (IA ZaSI) prostredníctvom Národného projektu Komunitné centrá.

Ak budú v prípade potreby v komunitnom centre pracovať aj pracovníci na dobrovoľnej činnosti prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ich mzdové výdavky budú refundované prostredníctvom ÚPSVaR v zmysle Zákona č. 5/2004 o službách zamestnanosti, § 50i.

1.7 Plán činností komunitného centra

V komunitnom centre sa poskytujú služby v súlade s §24 d Zákona č. 448/2008 Z. z. a Štandardmi komunitných centier Národného projektu Komunitné centrá.

V komunitnom centre sa poskytujú aktivity zamerané na poskytovanie služieb pre potreby jednotlivca a skupiny a ich vzájomnej interakcie, na včasnú intervenciu a na prevenciu sociálnej exklúzie. Ponúkajú sa tu služby v súlade s §24 d Zákona č. 448/2008 Z. z. a Štandardmi komunitných centier Národného projektu Komunitné centrá.

V komunitnom centre sa poskytujú obligatórne služby:

- sociálne poradenstvo;
- terénna sociálna práca;
- komunitná práca a komunitná rehabilitácia;
- sociálna rehabilitácia;
- výchovno-vzdelávacie a aktivizačné služby;
- nízkoprahové programy pre deti a mládež.

Komunitné centrum poskytuje fakultatívne služby najmä prostredníctvom nasledovných aktivít:

- odborné poradenstvo;
- kurzy a vzdelávania;
- pracovné a kariérne poradenstvo

Pre klientov komunitného centra sa záujmová činnosť bude realizovať napr. prostredníctvom:

- a) klubov pre deti v predškolskom veku v dopoludňajších hodinách od **8,00 – 12,00 hod.** z dôvodu časovej zaneprázdnenosti rodiča (napr. hľadaním si zamestnania, vybavovanie úradných záležitostí, návšteva lekára),
- b) kluby pre rodičov v rámci ktorých sa prostredníctvom vzdelávacích aktivít podporujú a rozvíjajú ich rodičovské kompetencie a komunikačné zručnosti potrebné pre ich začlenenie sa do bežnej spoločnosti,
- c) nízkoprahové kluby pre deti a mládež v popoludňajších hodinách od **13,00 – 15,00 hod.** (v čase školských prázdnin aj v dopoludňajších hodinách) zamerané na bezpečné, aktívne a zmysluplné trávenie voľného času (napr. organizovanie besied, výletov, športových podujatí a pod.),
- d) doučovanie pre deti a mládež, ktoré bude zamerané na prekonávanie bariér v ich vzdelávaní (napr. chýbajúce podmienky na domácu prípravu, nízke vzdelanie rodičov a pod.).

Preventívne aktivity komunitného centra sa plánujú formou rôznych vzdelávacích a motivačných programov v priestoroch centra, prípadne aj v iných zariadeniach formou terénnych programov (za účelom podpory partnerstiev, spolupráce a koordinácie rôznych subjektov sociálneho systému).

Tieto programy budú určené pre rodičov i mládež. Ich zameranie bude na rôzne témy napr. oblasť zdravia, rodičovských zručností, sexuálnej výchovy, drogovej závislosti a pod. Za účelom zvýšenia možnosti zamestnanosti klientov sa v centre budú realizovať programy na získanie resp. rozvoj zručností práce s PC, s využitím modelových situácií na zvládnutie pracovného pohovoru.

Okrem iného by pracovníci KC pomáhali organizovať zbierky charitatívneho oblečenia, obuvi, hračiek, školských pomôcok a trvanlivých potravín (strukoviny, múka, cestoviny a pod.) formou výmeny, zásluhovosti na základe aktívneho zapojenia sa klientov do komunitných aktivít.

Úlohou sociálneho pracovníka je pravidelne spracovať mesačný plán aktivít vrátane časového rozvrhu, ktorý bude zverejňovať v priestoroch komunitného centra a podľa potrieb aj vo forme informačných letákov, plagátov či v médiách.

O činnosti komunitného centra pracovníci pravidelne informujú klientov, ale aj ostatných obyvateľov mesta. Využívajú rôzne formy prezentácie ako informačné letáky, vývesná tabuľa v na Magistráte mesta Košice, vývesná tabuľa v mestskej časti sídla komunitného centra a webovú stránku PSC.

Služby a aktivity poskytované v komunitnom centre sú pravidelne monitorované. Všetky aktivity sú zdokumentované, vedie sa evidencia poskytnutých služieb a jednotlivých aktivít. Zároveň sa sleduje návštevnosť komunitného centra, využitie služieb a aktivít komunitou. Podnety od klientov a klientiek sa získavajú priamo prostredníctvom osobného kontaktu a rozhovoru. Vyhodnocovanie záujmu o dané služby je raz mesačne a na základe výsledkov sa prehodnotí poskytovanie danej aktivity a služby, či rozšírenie o iné druhy aktivít.

Všetky výstupy činností a aktivít komunitného centra (evidencia účastníkov, štatistika jednotlivých činností a i.) budú pravidelne zasielané koordinátorovi v súlade so Štandardmi komunitných centier Národného projektu Komunitné centrá.

2 ZÁVER

Komunitné centrum je otvorené pre všetkých. Služby sú poskytované bezplatne. Svoje služby poskytuje pre všetkých, ktorí prejavia záujem, no najmä pre marginalizované skupiny obyvateľstva s osobitným dôrazom na marginalizované rómske komunity.

Svojou činnosťou sa snaží zapojiť jednotlivých členov komunity do aktívnej participácie zameranej na zlepšovanie svojich životných podmienok ale aj podmienok celej komunity.

Poslaním komunitného centra je poskytovať služby a aktivity, ktorými prispeje k sociálnemu začleňovaniu osôb sociálne vylúčených na individuálnej ale i na lokálnej úrovni.

Cieľom je aktivizácia a podpora formálnych a neformálnych sociálnych sietí v rámci komunity s cieľom riešiť negatívne sociálne javy.

Komunitné centrum spolupracuje s rôznymi inštitúciami (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Centrum právnej pomoci, Referát sociálnych vecí – Oddelenie strategického rozvoja Mesta Košice, miestne úrady, zariadenia sociálnych služieb, mimovládne organizácie a i.) a napomáha pri začleňovaní klientov do ich štruktúr a aktívne ich podporuje vo využívaní ich služieb.

PhDr. Miroslava Heráková
riaditeľka Psychosociálneho centra